

KS. RYSZARD TOMCZAK

Mesjańska funkcja tekstów izajaszowych zawartych u Mt 11, 5-6 i Łk 7, 22-23

Wśród Proroków Większych Starego Testamentu postać Izajasza zajmuje wyjątkowe miejsce. Racją przyznania takiego priorytetu to nie tylko czas jego działalności (VIII w. przed Chr.), ale także objętość i bogactwo jego pisarstwa (66 rozdziałów Księgi Izajasza) z ogromnym bogactwem proroctw mesjańskich. Stąd św. Hieronim nazwał Izajasza „Ewangelistą pośród proroków”¹

Z chwilą podjęcia misji przez Izajasza, Królestwo Judzkie - ojczyzna Izajasza, znajdowało się w ogólnym dobrobycie materialnym; szerzył się przepych a wyższe warstwy społeczeństwa prowadziły wystawne życie. Królowie: Ozjasz i Joatam doprowadzili z jednej strony do rozkwitu państwa, z drugiej spowodowali obniżenie poziomu życia religijnego narodu. Miejsce prawdziwej pobożności – w której Jahwe zajmował miejsce króla i jedyne Pana Izraela – zajęły zwyczaje i praktyki pogańskie z przejawami kultu bałwochwalczego, zabobonnego i wróżbiarskiego. Dalszy i jeszcze głębszy upadek moralności i religii dokonał się za rządów króla Achaza²

Izajasz dostrzegał owe odstępstwa od prawdziwego Boga, Jahwe i podjął zdecydowaną walkę. Kierował mocne słowa w „zatwardziałe serca, oddając na usługi swego posłannictwa całe bogactwo talentu oratorskiego i żar duszy”³ Walczył z synkretyzmem religijnym, bałwochwalcstwem i z przejawami czysto zewnętrznej formy kultu Boga. Przy tym sam odznaczał się głęboką wiarą i czcią dla jedyne Boga, Jahwe. Cały wysiłek skierował ku

¹ B. Wodecki. Księga Izajasza. W: Pismo św. Starego Testamentu. T. 2. Poznań 1975 s. 674; J. Paściak. Księga Izajasza. Pismo św. Starego i Nowego Testamentu. Biblia Tysiąclecia. Poznań 1980 s. 848; tenże. Izajasz wieszczem Chrystusa. Katowice 1987 s. 5-13; H. Langkammer. Izajasz. Słownik Biblijny. Red. H. Langkammer. Katowice 1982 s. 71.

² Achaz rozszerzał szczególnie kult pogańskiego Baala – 2 Krl 16, 2-4; 2 Krn 28, 1-27.

³ B. Wodecki. Stary Testament s. 674; J. Paściak. Izajasz wieszczem Chrystusa s. 10 n.

przywróceniu teokracji w Królestwie Judzkim, przeciwstawiając się królowi Achazowi, gdy ten tracąc zaufanie w pomoc Jahwe, wzywał na pomoc króla Asyrii Tiglata Pilesera III, by w ten sposób poddać naród w lenno Asyrii⁴

Mowy Izajasza koncentrowały się w zasadzie na współczesnej prorokowi sytuacji narodu izraelskiego, niektóre zaś wybiegały w przyszłość. Gdy jego upomnienia nie znajdowały posłuchu, z bólem serca przepowiadał nadejście ciężkich czasów, np. klęski narodowej (zniszczenie Jerozolimy, czy zagłady obu królestw izraelskich). Przyszłą karę Bożą opisał w apokaliptycznych obrazach „Dnia Jahwe” Jego przepowiednie mają charakter też i radosny gdy naród w swej dobrej części, tzw. „reszcie”, wytrwa w wierności Bogu, będzie narodem szczęśliwym, należącym prawdziwie i wyłącznie do Boga, będzie królestwem mesjańskim⁵

Przedstawiony wyżej rys epoki, w której działał Izajasz jest tłem pierwszej części Księgi Izajasza (1-39). Tłem drugiej (Księga Deutero-Izajasza 40-55)⁶ i trzeciej (Księga Tryto-Izajasza 56-66)⁷ są ostatnie lata niewoli babilońskiej oraz pierwsze lata po repatriacji.

Deutero-Izajasz, czyli „Księga wyzwolenia i odnowy”, wskazuje atmosferę ostatnich lat niewoli w Babilonii i zachęca do wyzwolenia spod jarzma okupanta. Z tej części dzieła dowiadujemy się, że nastąpiła zmiana wroga narodu; nie jest nim już Asyria, ale Babilon. Pogromca perski król Cyrus Wielki został ukazany jako pomazaniec Jahwe, którym Bóg się posłużył, by zrealizować drugi Exodus (por. 44, 28; 45,1). Deutero-Izajasz inaczej zapowiada Mesjasza i Jego odkupieńcze dzieło niż w pierwszej części księgi w pieśniach o Ebed Jahwe. Cierpienia Sługi Jahwe zapowiadają przyszłą chwałę narodu⁸ Natomiast Tryto-Izajasz, czyli „Księga triumfu”, podtrzymuje na duchu Judejczyków już po powrocie z niewoli. Głównym tematem księgi jest przyszła chwała Jerozolimy, która stanowić będzie centrum całego Izraela i wszystkich narodów świata.

Celem niniejszego artykułu jest analiza treści prorocत्व, którym posłużył się Jezus z Nazaretu w odpowiedzi na chrystologiczne pytanie Jana Chrzciciela. Jezus odnosi się do następujących miejsc Księgi Izajasza: 26, 19; 29, 18 n.; 35, 5 n.; 61,1-3.

⁴ A. Penna. *Isaia. Marietti* 1958 s. 6; H. Langkammer. *Izajasz* s. 72; J. Paściak. *Tamże* s. 6; L. Stachowiak. *Prorocy słudzy słowa*. Katowice 1980 s. 78 n.; tenże. *Księga Izajasza. Pismo św. Starego i Nowego Testamentu w przekładzie z języków oryginalnych. Tłumaczenie, wstęp i komentarz* ks. Lech Stachowiak. Biblia Lubelska. Lublin 1991 s. 6.

⁵ A. Penna. *Tamże* s. 22 n.; J. Paściak. *Tamże* s. 10 n.

⁶ Chodzi tu o innego autora, gdyż księga opisuje rzeczywistość o ponad 150 lat później. Por. A. Penna. *Tamże* s. 367-370.

⁷ Na temat podziału i autorstwa Księgi Izajasza zob. relacje podane u J. Paściaka. *Tamże* s. 15-19 oraz A. Penny. *Tamże* s. 375-380.

⁸ A. Penna. *Tamże* s. 380 nn.

1. Izajaszowe rozdziały (24-27) swoją treścią i formą stanowią wyodrębnioną i najpóźniej napisaną część księgi⁹ Ten fragment zawiera jednolitą całość o wyraźnym profilu apokaliptycznym, stąd określa się go nazwą „Apokalipsa Izajasza”¹⁰ Rozdziały te poruszają temat powszechnego i ostatecznego sądu Bożego nad wszystkimi narodami, całym kosmosem. Dochodzą tu – oprócz myśli właściwych dotąd Izajaszowi – idee nowe, np. zniszczenie świątyni (25, 8), zmartwychwstanie umarłych (26, 19) i nadzieja zbawienia Izraela (27, 6). Izrael dostąpi oczyszczenia i zamieszka w nowym, utrwalonym na wieki Królestwie Bożym.

Do „Apokalipsy Izajasza” należy fragment Iz 26, 19, którego tematem jest idea zmartwychwstania. Jest to pierwsza w Starym Testamencie wyraźna myśl o zmartwychwstaniu ciał¹¹ Właściwa interpretacja perykopy zależy od rozwiązania dwóch kwestii: kto jest podmiotem przemawiającym oraz w jaki sposób należy rozumieć określenie „ożyją Twoi umarli” (w. 19 a.). Odnośnie pierwszej trudności W. Rudolph sądzi, że przemawiającym jest sam Bóg, który jednocześnie objawia się narodowi. Swoją opinię autor potwierdził używaniem przez przemawiającego pierwszej osoby liczby pojedynczej, połączonej ze słowami „umarli” i „trupy” oraz zastosowaniem w tekście trybu rozkazującego¹² Opinię W. Rudolpha poddał krytyce A. Penna. Według niego cały kontekst oraz zwrot „Twoje ręce” (w. 19 d.) wskazuje na istnienie innego podmiotu przemawiającego w wersecie 19. Zdaniem P. Joüona i J.A. Bewera następane zdanie: „,zmartwychwstaną ich trupy” ma wskazanie na zbiorowy podmiot, a więc naród uosobiony lub wspólnota żydowska w znaczeniu zbiorowym¹³

Najlepiej rozwiązał tę trudność – jak się wydaje – O. Kaiser, który połączył opinię W. Rudolpha i A. Penny. W pierwszej części podmiotem

⁹ B. Wodecki. Stary Testament s. 733; por. A. Penna. Tamże s. 13.

¹⁰ B. Wodecki. Tamże s. 675 n.; por. A. Penna. Tamże; J. Paściak. Izajasz wieszczem Chrystusa s. 15-19; tenże. Księga Izajasza s. 848; L. Stachowiak. Księga Izajasza s. 108.

¹¹ J. A. Bewer. The Book of Isaiah. Vol. 1. Isaiah. Ch. 1-39. New York 1952 s. 69. Ze względu na wyraźną wzmiankę o zmartwychwstaniu O. Kaiser uważa ten fragment za późniejszy dodatek, gdyż wiara w zmartwychwstanie pojawia się jego zdaniem, dopiero u kresu Starego Testamentu. Der Prophet Jesaja. Kappitel 13-39. Bd 18. Berlin 1979 s. 175.

¹² Opinię W. Rudolpha podaje A. Penna. Isaia s. 240; A. S. Herbert uważa ten fragment za mowę Bożą przekazaną za pośrednictwem proroka. The Book of the Prophet. Isaiah 1-39. Cambridge 1973 s. 156.

¹³ P. Joüon. Grammaire de l'hebron biblique. Roma 1923 s. 150; J. A. Bewer. Isaiah s. 69. Zdaniem L. Stachowiaka podmiotem jest tu jeszcze nie określona zbiorowość, jednak można mówić o zbliżeniu się ku „teologicznej myśli o zmartwychwstaniu powszechnym” Księga Izajasza s. 119 n.

przemawiającym jest Jahwe, który autorytetem swego słowa, dał obietnice wskrzeszenia umarłych (w. 19 a. b. c.). W drugiej zaś przemawia osoba prowadząca modlitwę lub wspólnota zgromadzona na modlitwie, wyrażająca zaufanie do Jahwe (w. 19 d. e.)¹⁴

Odpowiedź na drugie pytanie zależne jest od wyjaśnienia zwrotu „Twoja rosa”, gdyż autor tekstu połączył go z wyrażeniem „spoczywający w prochu” (w. 19 c.), który jest synonimem zwrotu „Twoi umarli” i „ich trupy” (w. 19 a.). Wyrażenie „rosa” autor zaczerpnął ze słownika przyrodniczego. Rosa stanowi źródło życia dla roślin, szczególnie w Palestynie, w czasie długotrwałej suszy, przywraca obumarłe rośliny do życia¹⁵. Tak jak pod wpływem rosy ożywia się cała roślinność, podobnie rosa pochodząca od Boga, da nowe życie umarłym, ożywi cienie przebywających w świecie podziemnym, przywróci im światło życia (por. Ps 56, 13; Jb 33, 30; J 1, 4). Słowo „rosa” spełnia rolę metafory i odnosi się do ożywiającego działania samego Boga¹⁶

Zdaniem A. S. Herberta w. 19 ma wewnętrzny związek z w. 14. W w. 14 Izajasz opisał odrzucenie i całkowitą zagładę wrogów, Babilończyków, natomiast w wierszu 19 ukazał kontrast między Izraelem, a jego wrogami, używając idei zmartwychwstania, która ma zastosowanie jedynie do Narodu Wybranego¹⁷. Tę myśl podjął H. Wildberger. Według niego wybranie Izraela dotyczyło nie tylko żyjących, ale i zmarłych Izraelitów. Izrael jako ciało Jahwe obejmuje żyjących i zmarłych¹⁸. O. Kaiser oraz F. König podkreślają pierwszorzędne działanie Bożej rosy wobec pobożnych Izraela, a drugorzędnie w stosunku do zmarłych innych narodów¹⁹

Opierając się na powyższych rozważaniach, tekst 26, 19 należy rozumieć w sensie wyrazowym jako nawiązanie do cielesnego zmartwychwstania dotyczącego przede wszystkim Żydów (por. Dn 12, 12; Ez 37, 1-14; 2 Mch 7, 9)²⁰. Natomiast w sensie alegorycznym autor mówi o powrocie i odzyskaniu niepodległości przez Izrael²¹, a także przywróceniu priorytetu zmartwychwstania Izraela w czasach ostatecznych.

2. Fragment Iz 29, 18 n. należy do tzw. „Mów przeciw Judzie” (28, 1-33, 24). Rozdziały te powstały w okresie poprzedzającym najazd Sennacheryba

¹⁴ O. Kaiser. Der Prophet Jesaja s. 173.

¹⁵ H. Wildberger. Jesaja. Bd 2 (13-27). Neukirchen 1978 s. 996 n.; C. Kaiser. Tamże s. 175; por. J. Drozd. Księga Ozeasza. W: Księgi Proroków Mniejszych. Pismo Święte Starego Testamentu. T. 12, 1. Poznań 1968 s. 83.

¹⁶ O. Kaiser. Tamże; H. Wildberger. Tamże; A. Penna. Isaia s. 240.

¹⁷ A. S. Herbert. Isaiah s. 156.

¹⁸ H. Wildberger. Jesaja s. 994 n.

¹⁹ O. Kaiser. Der Prophet Jesaja s. 174 n.; F. König. Zarathustras Jenseitsvorstellungen und Alte Testament. Wien 1964 s. 238.

²⁰ A. S. Herbert. Isaiah s. 156; D. Guthrie, J. A. Motyer. Brockhaus Kommentar zur Bibel. Bd 3. Wuppertal 1980 s. 738; A. Penna. Isaia s. 240; B. Wodecki. Stary Testament s. 737. Częściowo także J. Paściak. Księga Izajasza s. 870.

²¹ W. Wildberger. Jesaja s. 994 n.; por A. Penna. Tamże; A. S. Herbert. Tamże.

w latach 727-701. Zawierają one przestrożę przeciw Samarii (28, 1-6), kapłanom, fałszywym prorokom (28, 7-13). Wskazują na zmianę położenia ludzi uciskanych (29, 17-24) a także mówią o przyszłym sprawiedliwym królu mesjańskim (32, 1-5), który doprowadzi do chwalebnej przyszłości Izraela (33, 17-24)²² Najbliższym kontekstem Iz 29, 18 n. są wiersze 17-24. Ich tematem jest triumf biednych (w. 19) i pognębionych (w. 18) z jednej strony, a poniżenie pysznych (w. 20) i możnych (w. 21) z drugiej strony. Fragment kończy się nadzieją, że Bóg usunie nadużycia i czyny niesprawiedliwe, przez co w konsekwencji lud Boży pełnić będzie służbę przy Bogu (w. 21).

Autor w 29, 18 n. opisuje czas zbawienia, którego ogólną cechą jest przemiana w przyrodzie. Tekst ten przypomina swoją formą i treścią (32, 15), gdzie jest mowa o odnowieniu kraju i narodu izraelskiego po niewoli babilońskiej. W czasie zbawienia nastąpi zwiększenie wzrostu i płodności, zapewniając przez to ludziom urodzajność i wieczny dobrobyt. Zewnętrzne przemiany w przyrodzie są jedynie obrazem wewnętrznej przemiany, jaka dokona się we wspólnocie żydowskiej²³ Głusi, niewidomi, ubodzy, których wymienia Izajasz, należą do grupy ludzi najbardziej uciskanych i poniżanych przez warstwę możnych i starszyznę judzką. Prorok obiecuje im zmianę dotychczasowych stosunków społecznych, na skutek której doznają wywyższenia. Ich miejsce zajmą gwałtownicy (por. 13, 11; 25, 3 nn.; 29,5), szyderycy (por. Prz 19, 29; 21,11; Ps 1,1) i goniący za złem. Czas zbawienia jednocześnie będzie dla tych ostatnich, czasem ich zniszczenia²⁴ Tekst ten, zdaniem A. Penny, podlega interpretacji mesjańskiej. Na podstawie zmiany dotychczasowych stosunków obejmujących ludzi nieszczęśliwych, tj. głuchych, niewidomych i ubogich Izajasz dostrzega w swojej wizji obrazy, jakie będą towarzyszyć okresowi mesjańskiemu, wolnemu od cierpień i chorób²⁵

Trzy kategorie ludzi nieszczęśliwych – jak sądzi O. Kaiser i A. Penna – należy rozumieć w sensie dosłownym, fizycznym. W okresie mesjańskim ludzie ułomni fizycznie odzyskają brakujące i niefunkcjonalne narządy ciała i w ten sposób nie będą się odróżniać od osób fizycznie zdrowych. W tej perykopie nie można wykluczyć znaczenia przenośnego, według którego uzdrowienia z kalectwa byłyby obrazem restauracji w czasach mesjańskich Izraela z głuchoty,

²² A. Penna. Tamże s. 13 n.; por. B. Wodecki. Stary Testament s. 740-755.

²³ O. Kaiser. Der Prophet Jesaja s. 222 n.

²⁴ O. Kaiser. Tamże s. 223; A. Penna. Isaia s. 272; B. Wodecki. Stary Testament s. 746.

²⁵ A. Penna. Tamże; W. Kwiatkowski wskazuje, że w tekście Izajasza działającym jest sam Jahwe, natomiast w odpowiedzi Jezusa, Janowi chodzi o przejaw działania Mesjasza-Jezusa. Apologetyka totalna. T. 2. Warszawa 1961 s. 183; L. Stachowiak. Księga Izajasza s. 135 n.

ślepoty i ubóstwa przez miłującego swój naród Boga²⁶ W czynach pomocy głuchym, ślepyim i ubogim należy widzieć przejaw działania samego Jahwe, Świętego Izraela (1, 4), wstawiającego się za nieszczęśliwymi i upokorzonymi Izraelitami, ze względu na ich kalectwo fizyczne i duchowe.

3. Trzeci tekst (Iz 35, 5 n.) należy do tzw. „Małej Apokalipsy Izajasza” (rozd. 34-35). Głównym tematem jest rozprawa Boga z narodami pogańskimi, wrogami Izraela, których przedstawicielem jest Edom (34, 1-17). Jest tu mowa o wolności i przyszłej chwale krainy judzkiej, siedzibie ludu Bożego (35, 1-10)²⁷

Perykopa Iz 35, 5 n. wyraża niemal identyczną myśl, co 29, 18 n.; 33, 24; 42, 16-19. Przemawiający posłaniec w obrazach uzdrowienia ułomnych, wskazuje na radość i szczęście, jakie towarzyszyć będą czasom zbawienia. Czas zbawienia łączy autor z uzdrowieniem niewidomych (w. 5 a.), głuchych, chromych (w. 5 b. –6 a.) i niemych (w. 6b.). Zdaniem A. Panny wymienione wyrażenia należy rozumieć w sensie dosłownym. Według niego obraz niezwyklej skoczności i zwinności jelenia wskazywałby na rzeczywistość cielesnego wyzwolenia z choroby²⁸ Inni autorzy, tacy jak D. Guthrie, J. A. Motyer, O. Kaiser, H. Wildberger wskazują jedynie na sens symboliczny wymienionych wyrażen. W czasie zbawienia Izrael otrzyma bystry słuch dla słowa Jahwe i ostry wzrok dla Jego dzieła²⁹

Wobec braku jednoznacznej opinii autorów co do sensu interpretacji wyrażen można powiedzieć, że w czasie mesjańskim Bóg usunie wszelkie kalectwo, przywróci w cudowny sposób zdrowie chorym, a Naród Wybrany stanie się miejscem wiecznego panowania Jego błogosławieństwa i niezwyklej pomyślności. W czasie zbawienia nie ma już miejsca na jakąkolwiek chorobę³⁰, słabość i nieszczęście.

4. Perykopa Iz 61, 1-3 należy do trzeciej części Księgi, do Tryto-Izajasza, a ściślej do odcinku rozdz. 60–62, stanowiącego odrębną całość. Jej tematem jest przyszła chwała Jerozolimy jako ośrodka scalającego na nowo cały Izrael. Przyszłe wyzwolenie autor ukazał jako światło (or) i chwałę (kebod Jahwe). Treść i styl tych trzech rozdziałów przypomina dzieło Deutero-Izajasza (rozd. 45-55)³¹ Ich tłem są lata 538-520, czyli czas po repatriacji pierwszej grupy z Babilonii do Palestyny, a także czas związany z odbudową świątyni.

²⁶ Taka interpretacja wydaje się być zawarta u B. Wodeckiego. *Stary Testament* s. 746. Dopuszcza ją także A. Penna. (Tamże) i R. Schnackenburg. *Gottes Herrschaft und Reich*. Freiburg i. Br. 1958 s. 81

²⁷ A. Penna. Tamże s. 14; B. Wodecki. Tamże s. 755-758.

²⁸ A. Penna. Tamże s. 320.

²⁹ D. Guthrie, J. A. Motyer. *Brockhaus Kommentar zur Bibel* s. 744; O. Kaiser. *Der Prophet Jesaja* s. 288; H. Wildberger. *Jesaja* s. 994 n.

³⁰ L. Strack, P. Billerbeck. *Kommentar zum Neuen Testament aus Talmud und Midrasch*. München 1954 s. 593-596; L. Stachowiak. *Księga Izajasza* s. 160.

³¹ A. Penna. *Isaia* s. 394.

Fragm. (61, 1-3) obrazowo opisuje czas zbawienia, w którym przemawiający³² prorok mówi o swojej misji proklamowania radosnej nowiny. Desygnacje do tego posłannictwa otrzymał od Boga, przez namaszczenie Duchem Jahwe, stając się przez to Jego pomazańcem, posłańcem, heroldem³³ Specjalne posłannictwo proroka dotyczy misji wobec ubogich – ‘anawim’, a także więźniów i jeńców (w. 1). Aby określić charakter misji proroka, należy wyjaśnić sens użytych wyrażen: ‘ubodzy’, ‘więźniowie’, ‘jeńcy’ A. Penna i B. Wodecki podkreślają, że wyraz ‘anawim’ najczęściej oznacza prawdziwą biedotę, ubóstwo środków materialnych, a ‘deror’ należący do słownika prawniczego, wskazuje na uwolnienie autentycznych więźniów (szczególnie z racji roku jubileuszowego – Kpł 25, 10; Jr 34, 8.15). Stąd – według nich – należy przyjąć sens wyrazowy użytych zwrotów³⁴ Jednocześnie sam A. Penna nie wyklucza znaczenia przenośnego powyższych zwrotów. Według niego termin ‘anawim’ można również rozumieć szerzej, a więc nie tylko cierpiący głód, ale pokornych, poniżonych i udręczonych. Zakres semantyczny tak rozumianego wyrażenia ‘anawim’, zawierałby również słowa ‘więźniowie’ i ‘jeńcy’ Stąd jego zdaniem w tekście chodziłoby o posłannictwo proroka jedynie do ‘anawim’ Uwarunkowania społeczne ‘anawim’ uczyniły z nich ludzi podobnych do moralnie zgnębionych, niewolników, a nawet więźniów zakutych w łańcuchy. Wyrażenie ‘anawim’ należy rozumieć w sensie przenośnym, a misja posiadałaby nawet sens moralny: pocieszać udręczonych i przynosić im światło³⁵

Zdaniem D. Guthrie’a, J. A. Motyer’a, C. H. Dodda, A. S. Herbert’a, C. C. Torreya, R. Schnackenburg’a i C. Westermann’a wyrażenia te należy rozumieć jedynie w sensie duchowym. Ubodzy, więźniowie i jeńcy są symbolami ludzi cierpiących, udręczonych i poniżonych. Głoszenie dobrej nowiny w czasach mesjańskich doprowadziłoby do wyleczenia ich duchowych ran. Przez to towarzyszyłoby im ogromne szczęście i radość³⁶

³² Podmiotem przemawiającym jest prorok (A. Penna. Tamże s. 590; C. H. Dodd. Secondo le Scrittura fondamentale della teologia del N. T. Brescia 1972 s. 55; C. Westermann. Isaia (capp 40-66). Antico Testamento. Brescia 1979 s. 436; B. Wodecki. Stary Testament s. 822), Syjon lub wspólnota ludu Bożego (A. S. Herbert. Isaiah s. 162), Sługa Jahwe z czterech pieśni o Ebed Jahwe (G. Guthrie, J. A. Motyer. Brockhaus Kommentar zur Bibel s. 762).

³³ A. S. Herbert. Tamże.

³⁴ A. Penna. Isaia s. 590; B. Wodecki. Stary Testament s. 822; por. L. Roy. Ubodzy. Słownik Teologii Biblijnej. Red. X. Léon-Dufour. Poznań 1973 s. 998 – 1002.

³⁵ A. Penna. Tamże.

³⁶ D. Guthrie, J. A. Motyer. Brockhaus Kommentar zur Bibel s. 762; C. H. Dodd. Secondo le Scrittura fondamentale della teologia del N.T. s. 55 n.; A. S. Herbert. Isaiah s. 161 n.; C. C. Torrey. The Second Isaiah. New York 1928 s. 453; R. Schnackenburg. Gottes Herrschaft und Reich s. 81; C. Westermann. Isaia s. 437 n.

Misja Poślanca Bożego będzie więc miała charakter rzeczywisty, fizyczny, a nie przerośny, duchowy. Prorok pragnie pocieszać ludzi rzeczywiście, a nie tylko duchowo. Tym, których społeczeństwo upokorzyło i poniżyło – ‘anawim’, a także ludziom niesłusznie uwięzionym zapowiada bliski czas zmiany ich położenia. Nastąpi czas zbawienia, którego zasadniczą cechą będzie głoszenie radosnej nowiny o bliskiej Bazylei³⁷ Z jednej strony ten czas będzie wyzwoleniem dzięki miłosierdziu i łasce Boga, a z drugiej karą dla tych, którzy byli powodem ich cierpienia. Rok łaski dla jednych będzie radosnym orędziem o zbawieniu a dla drugich - okresem sądu i pomsty samego Boga (por. 34, 8; 63, 4).

Z powyższych rozważań wynika, że teksty prorockie Księgi Izajasza (26, 19; 29, 18 n.; 35, 5 n.; 61, 1-3) nawiązują do tematu przyszłego czasu zbawienia. Teksty te ukazują czas zbawienia w nawiązaniu do różnych obrazów. Pierwszy fragment (26, 19) wskazuje na cielesne zmartwychwstanie Żydów w czasie zbawienia. Bóg okaże wierność narodowi wybranemu także w stosunku do jego zmarłych. W dwóch następnych perykopach (29, 18 n. i 35, 5 n.) Izajasz mówi o dokonujących się zmianach, jakie towarzyszyć będą okresowi zbawienia. Oprócz przeobrażeń zewnętrznych w przyrodzie nieożywionej, nastąpią zmiany wewnątrz wspólnoty ludu Bożego. Przed wszystkim cierpiący fizycznie zostaną uwolnieni od swoich chorób i dolegliwości. Natomiast ostatni fragment Tryto-Izajasza (61, 1-3) - w obrazie Poślanca podkreśla niezwykłą radość z nadejścia czasu zbawienia. Swoją misję Poślaniec skieruje do ludzi upokorzonych i poniżonych przez społeczeństwo, tych, którzy mają nadzieję przede wszystkim w Bogu – ‘anawim’ Zapowiada bliski czas ich wyzwolenia z cierpień fizycznych i duchowych. Teksty Izajasza, które zawarli Synoptycy w treści odpowiedzi Janowi Chrzcicielowi dość jednoznacznie wskazują na Osobę Jezusa z Nazaretu, w którym realizują się nadzieje mesjańskie.

³⁷ A. Penna. Tamże.